

НАУКА НА КОРИСТЬ СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА.

Радянська влада — каже зав. управлінням наукою Наркомосвіти Озерський в своєму докладі на пленумі бюро секції наукових робітників — утворила сприятливі передумови для розвитку наукової роботи на Україні, вививши українську науку зі стану провінційальної, другорядної на шлях широкого розвитку в усіх галузях знання.

На 1. січня ц. р. на Україні було вже 146 наукових установ, з них 12 інститутів, Академія Наук; організовано низку обсерваторій. Поруч цього утворено широку сітку науково-дослідницьких інститутів по лінії Вищої Ради Народного Господарства, Наркомзему, Наркомпраці і Наркомосвіти.

Організувати дослідження економіки, промисловості, торгу та фінансів, наблизити науково-дослідницьку роботу до потреб промисловості, поширити вивчення мистецтва, мови та літератури — такі завдання ставить на найближчий час Наркомосвіти.

НКО намічає скликати конференції науково-дослідників кафедр, вузів та господарських й інших організацій по окремих вертикалях.

Друге чергове завдання — це завдання підбору, попонування наукових кадрів аспірантурою з робітничого та селянського складу та збільшення

комуністичного ядра в наукових установах. Науку треба міцніше зв'язати з потребами господарського та суспільного життя, перетворити її в складову й органічну частину всього соціалістичного будівництва. Намічається організувати секції з окремих галузей науки.

Стан українізації наукової роботи не задовольняє вимог Наркомосвіти, помічається деяке послаблення цієї роботи. Наркомосвіти дбає про висування українських кадрів, про поширення вивчення українською мовою й инш.

Наркомосвіти дбає про збільшення коштів на виробничо-наукову роботу.

Українська наука вже поволі починає виходити на терен соціальної й міжнародної роботи, досягненнями багатьох наших кафедр цікавиться багато міжнародних наукових установ. Повільно зв'язки нашої науки стають на твердий шлях і завдячують собі скрізь цілком справедливе визнання.

Делегати пленума заявляють, що українська наука за 10 років зробила дуже багато. Але завдання науки в умовах соціалістичного будівництва величезні, ми повинні розвивати свою роботу в темпі, що забезпечує нам допомогу науки розвитку соціалістичного будівництва.

ЩО ТАКЕ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ?

Ця стаття учня Вищого Освітнього Курсу т. Клапчука вперше читана була на зібранні журналістичного гуртка учнів В.О.К. і в присутності редакційного персоналу — в неділю, 8. квітня, потім випущена автором й знову читана на зборі 15. квітня та присуджена до поміщення в "Українських Робітничих Вістях" з поправками редакції та зі зміною закінчення.

РЕДАКЦІЯ.

Нераз доводилось, та ще й тепер доводиться, стрічати нам людей з червоним хрестом на білому полотні, причепленому до рукава, які просять допомоги для бідних, голодуючих, та потерпілих від різних стихійних нещастя. Ці прохачі впевняють нас, що та організація, якій вони служать, є добродійною, що виключно помагає бідним. Так воно було колись, але тепер справа дещо змінилася.

Вивчаючи старинну історію, ми вже в грецьких воєнних походах, знаходимо так званих знахорів-лікарів, що розумілися на зілках, лікувалися додею ранених жовнів, голітими медикаментами рани, словом дічили, як уміли.

Подібні явища стрічаємо у всіх інших народів, а навіть таких знахорів не бракувало і між українським козацтвом. Однак організації з вищою освітою по цему питанню ми в історії не стрічаємо, аж в першій половині XIX століття народжується "Червоний Хрест". Основником Червоного Хреста в його міжнародному значенні був Генрік Дюнан (Dunant), син багатий аристократичний родич в Швейцарії, уроджений 8. травня 1828 року. Дюнан вже в ранній молодості відзначався великою людяністю, та лагідною вдачею. З часі італійської війни 1859 року Дюнан з'організував біля себе гурток досвідчених людей і вдався зі своєю місією на побоєвище під Сольферіно, де побачив неймовірне страждання та нужду ранених жовнів, які серед невимовних мук, голоду, спраги, з тяжкими ранами благають порятунку.

До Дюнана зголосився споре число жінок з Кастіліону, які під його провідом ритували полкалічені жертви. По укінченню своєї гуманітарної праці, Дюнан вернувся до Женев. В році 1862, Дюнан винувств в світ свій перший твір — спомин про Сольферіно. В своїйому творі він змалював воєнне страждання, нужду та розпачливе положення ранених нещасливців-жовнів на полі бою, та щоби цему ліхові зарідити бодай по часті, він піддав думку, чи не можна-б створити таку організацію, що ма-

ла-б зайнятися опікою над раненими. Ця думка викликала велике зацікавлення майже у всіх європейських країнах. В тодішній час в Женеві існувала організація п. н. Женевське загально-корисне товариство, яке підтримало Дюнана і рішення перевести його думку в діло. До виконання такого діла прилучилися інші визначні люди.

В цілі поширення своїх ідей Дюнан враз з Моан'є, одним з членів згаданого товариства, вирушив на обідку поза межі своєї країни. Пропагуючи свої думки, вони знайшли поперття і між вищими державними кругами в західно-європейських країнах.

В місяці серпні 1864 р. Швейцарська Союзна Рада скликала в цій справі першу конференцію, в якій взяли участь делегати з 16-тих країн і на цій конференції рішення створити нову організацію під назвою "Женевська Конвенція". На цій конференції ухвалено потрібні постанови для ведення санітарної та гуманітарної праці по всіх європейських країнах. Чотири роки пізніше скликав другу конференцію, доповнено існуючі постанови деякими новими, а гербом цієї організації прийнято червоний хрест на білому тлі.

Так започаткувався "Червоний Хрест". В пізніших часах, а голововно в німецько-французькій та російсько-японській війнах, Червоний Хрест виявився надзвичайно діяльним в рятувальній акції і поставив до майбутньої конференції деякі важливі догагання.

В 1906 році знову відбувся конгрес цієї організації, що тривав кілька тижнів і виніс доповнюючі постанови в 33-ох артикулах, що під всяким виглядом буде відповідні як військово-санітарним так і гуманітарним вимогам.

Головними завданнями Червоного Хреста є: 1) поборювання всьлякого рода епідемічних недуг, як: тиф, холера і т. д.; 2) ведення широкої допомогової акції в часі землетрусу, голоду, пожежу, повені і інших стихійних нещастя; 3) удержування санітарних курсів, самаританських заведень, в яких

підготовляють жіноцтво в теорії і практиці до самаританської служби на випадок війни, або інших подібних нещастя.

Нині Червоний Хрест існує в кожній країні і є державною інституцією. Отже в капіталістичних країнах він став такою інституцією, яка є перш всього на усугах інтересів наукової класи. Що правда, у випадках повені чи інших стихійних нещастя, Червоний Хрест дає допомогу потерпілим.

Він також є дуже активним на полі бою в часі війни. Але в часі клясової війни, страйків, Червоний Хрест або перестав бути гуманітарною організацією, або допомагає лише тій стороні, на чій ласці він тепер живе. Ось приклад:

Тепер в З'юченних Державах є кількадесят тисяч майнерів на страйку. Вадники копалень, бачучи, що робітники стоять непохитно в боротьбі за кращий кусок хліба, повичкадали зі своїх помешкань на вулицю майнерів з їхніми родинами. Між майнерськими родинами запанувала велика нужда, голод і пошесть нещастя. Майнери доведені до крайности, вдалися за допомогою до Червоного Хреста.

Представник Червоного Хреста, замість віддання допомоги, наділав майнерів ось якими словами: "Тисчоти вас ходять і просять допомоги, а в копальнях є подостатком роботи для всіх вас, але ви не хочете йти працювати".

В Радянському Союзі працюючі створили свій Червоний Хрест, який є справжньою гуманітарною інституцією працюючих. У великих капіталістичних індустриальних країнах, як наприклад в Німеччині, де робітництво добре організоване, де навіть має свою армію Червоних Фронтівників, воно організувало свій окремий від державного Червоний Хрест, який завжди в часі великих демонстрацій чи страйків готовий допомагати жертвам клясової боротьби.

Коли працюючі в різних країнах довають лад насильства й визиску та встановлюють свою робітничо-селянську владу, вони тоді надають цій організації справжній гуманітарний характер. І то не для рятуку ранених на полі бою (бо війни тоді не буде), а для рятуку жертв різних стихійних нещастя.

В. Клапчук.

ЩО ОДЕРЖАЛО РАДЯНСЬКЕ СЕЛО ВІД ДОДАТКОВИХ ПІЛГ З ПОДАТКУ.

Як відомо ювілейна сесія Ц.В.К. С.Р.С.Р. ухвалила надати трудовому селянству низку пільг. Між иншим за маніфестом союзного Ц.В.К. було ухвалено звільнити від сплати єдиного сільсько-господарського податку додатково 10% селянських господарств, зверх 25% господарств, що їх було звільнено за законом про податок. Отже-ж цього року всього належало звільнити від сплати податку 35% господарств.

За відомостями Наркомфінансу на Україні цього року одержало пільг що до податку за законом і маніфестом 36.2% господарств. З цієї кількості 26% господарств було цілком звільнено від сплати податку, а 10.2% частково.

Як повідомив зав. секції с.-г. податку Наркомфінансу У.С.Р.Р. Членів, додаткові пільги за маніфестом що-до податку сільсько-господарського, становлять на Україні біля 3,500,000 карб. Усім господарствам, що сплатили податок до видання маніфесту, і яким за ним було надано пільги, було повернено всі переплачені суми. За даними Наркомфінансу взагалі так було повернено біля 800,000 карб. Наступного року від сплати єдиного с.-г. податку буде цілком звільнено 35% усіх селянських господарств на Україні.

Що-ж до пільг з насінювних позик, одержаних селянством 1924 — 25 р., то крім пільг, наданих селянству українським урядом до видання маніфесту, було скасовано за маніфестом всьо заборгованість селянських господарств з позик за минулі роки. Це становить на Україні біля 2,700,000 карб.

НАУКА Й ТЕХНІКА.

ЧИ МОЖНА РОБИТИ ОПЕРАЦІЮ СЕРЦЯ?

Виявляється, що можна. Науку взагалі, а особливо медичну, останніми роками дуже пішла вперед і дійшла того, що років тринадцять тому здавалось неможливим.

До самого кінця 19-го століття кожну рану серця лікарі-хірурги вважали за смертельну і не уявляли, що тут можна допомогти операцією. В 1896 році зявилося перше повідомлення французького лікаря-хірурга Рена про те, що йому вдалося зашити рану на серці. Це повідомлення надзвичайно зацікавило не тільки громадянство, але й усіх лікарів.

З того часу багато хірургів усіх країн взялися розроблювати найкращі способи операції серця, щоб швидше й без всяких перешкод зашивати рани на серці. Тепер уже сотні людей врятовано від неминущої смерті такими операціями. Кожний хірург, коли йому приходиться мати діло з раною на серці, вважає за свій обов'язок спробувати зашити таку рану, щоб врятувати людину від смерті. Багато радянських хірургів лікують теж такими засобами поранене серце людей. Особливо такі операції вдалися професорам Напалкову та Підрізову. Ці професори вже не тільки зашивають рани на серці, а навіть витягають кулі з серця, удамки ножів, голки і т. ин. Вдалося виявити, що серце людини не тільки гарно переносить накладені на нього ши й рани, але й після цього працює, як і здорове серце.

Ленінградський професор Гессе, недавно видрукував свої спостереження над окремими випадками операцій серця. З 48 випадків приставлених в лікарню ранених в серце, 15 осіб було врятовано негайною операцією і 12 з них, що живуть і досі, нічим не відрізняються від усіх інших людей. Далі професор Гессе встановив, що люди з зашитими ранами серця гарно переносять різні заразливі хвороби, пологи; серед поранених були навіть п'яниці. В багатьох випадках серце працює або, як кажуть, дає такі самі тони, як і в здоровій людині. Тепер деякі американські хірурги пробують оперативним способом лікувати навіть ваду (порок) серця.

Виявляється, що можна. Науку взагалі, а особливо медичну, останніми роками дуже пішла вперед і дійшла того, що років тринадцять тому здавалось неможливим.

До самого кінця 19-го століття кожну рану серця лікарі-хірурги вважали за смертельну і не уявляли, що тут можна допомогти операцією. В 1896 році зявилося перше повідомлення французького лікаря-хірурга Рена про те, що йому вдалося зашити рану на серці. Це повідомлення надзвичайно зацікавило не тільки громадянство, але й усіх лікарів.

З того часу багато хірургів усіх країн взялися розроблювати найкращі способи операції серця, щоб швидше й без всяких перешкод зашивати рани на серці. Тепер уже сотні людей врятовано від неминущої смерті такими операціями. Кожний хірург, коли йому приходиться мати діло з раною на серці, вважає за свій обов'язок спробувати зашити таку рану, щоб врятувати людину від смерті. Багато радянських хірургів лікують теж такими засобами поранене серце людей. Особливо такі операції вдалися професорам Напалкову та Підрізову. Ці професори вже не тільки зашивають рани на серці, а навіть витягають кулі з серця, удамки ножів, голки і т. ин. Вдалося виявити, що серце людини не тільки гарно переносить накладені на нього ши й рани, але й після цього працює, як і здорове серце.

СВІТЛО НА СЛУЖБІ В ЛЮДИНИ.

Досить недавно відкрито ультра-фіолетове проміння, яке дає можливість лікувати людей так званим гірним сонцем.

Що-ж таке ультра-фіолетове проміння? Сонячне світло має сім кольорових променів, що їх видно. Але було доведено, що за останнім фіолетовим промінням, що його назвали ультра-фіолетовим. Це — проміння сонця, який дає запах та оздорює двоє тіло людини. Цей промінь не проходить через звичайне шкло вікон, а тому люди, що живуть без сонця хоріють і хиріють. Наука знайшла спосіб використовувати це проміння і мала з того найкращі наслідки, особливо при лікуванні у дітей рахіту, або англійської хвороби (розмякшення кісток).

А також багато чим способом злікувано хоріб легенів та горла. Досвід показав, що ультра-фіолетове проміння вбиває різні шкідливі бактерії майже за одну хвилину, і тому являю, що дають ультра-фіолетове проміння почали ставити в різних водозбірниках, де світло цих ламп убиває вську заразу в воді.

Відкриття способу робити шкло з кварцю дає змогу пущити ультра-фіолетове проміння сонця в помешкання людей. Багато лікарів за кордоном уже мають особливі палати з кварцевими вікнами, де хорі заборюють по кілька годин на день і зимою і літом. Спроби над курчатами показали, що двоє курят з-під одної квочки, одного віку, зачинені в клітці, з яких одна була з простим шклом, а друга — з кварцевим, — дали вже через чотири тиж-

ні величезну ріжницю: курча, що було під кварцевим шклом, важило майже двчі більше, ніж те курча, що було під звичайним шклом.

Кварцеве шкло поки що дуже дороге, але тепер добувають способом дешево його виготовляти. Кварцеве шкло в рамках дасть можливість оздоровити людські помешкання і значно зменшити дитячі хвороби.

МАШИНА ДО САДЖЕННЯ КАРТОПЛІ.

Громадянин Радянського Союзу Поух винайшов машину, за допомогою якої можна садити картоплю. Машину вже випробували різні наукові сільсько-господарські заклади Радянського Союзу. Як виявилось, машина гр. Поуха працює гарно, але в ній треба дещо зробити ще, щоб вона була зовсім досконалою.

Поточного року відбудеться ще кілька випробувань машини, після чого почнуть виробляти машину в потрібній кількості.

Кожна машина коштуватиме не більше 21—22 крб. Робота цієї машини полягає в тому, що в той час, коли вона тягнеться за звичайним плугом, спеціальний прилад у ній викликає на потрібному віддаленні одну від одної картоплини. За допомогою картопляної сіялки можна за 10-тигодний робочий день засіяти картоплею біля 2 десятин.

В Радянському Союзі буде сповіщено додатково про те, коли почнуть цю машину продавати.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ПЛУГ.

Один американець винайшов електричного плуга, який не тільки обробляє грунт, але й водночас угноє його і знищує бур'яни. Електричний плуг має два леміші, які містяться на певній віддалі один від одного. Через них пропускають ток від генератора, що міститься на рямці плуга. Проходячи через шар землі, між двома лемішами, електричний ток убиває паростки бур'янів і водночас збагачує грунт речовинами, які потрібні для рослини. Урожайність землі, що їх обробляє електричний плуг у півтора рази перевищує врожай звичайно обробленої землі.

ВІДЗНАЧЕННЯ РАДЯНСЬКОГО ВЧЕНОГО В НІМЕЧЧИНІ.

Німецьке наукове географічне товариство в Берліні, що займає поміж аналогічними товариствами одне з найвищих значущих місць, святкує цього року сторічний ювілей свого існування. З цієї нагоди має товариство відзначити кількох визначних географів цілого світу. Так, товариство відзначило і надіслало запрошення українському географові проф. Степану Рудницькому, директору Науково-Дослідного Інституту географії та картографії в Харкові, взяти участь в ювілей, що відбудеться в місяці травні цього року.

ІНСТИТУТ РАДЯНСЬКОГО БУДІВНИЦТВА НА УКРАЇНІ.

Недавно закінчила свою роботу комісія, що її утворила Президія ВУЦВК під головуванням Кагановича для розроблення практичних заходів в справі організації на Україні інституту радянського будівництва. Докладно розроблено статут інституту, порядок роботи інституту, його керівничі органи, секції то-що. Керувачими органами інституту будуть загальні збори і правління інституту. При інституті працюватимуть 4 секції: 1) вивчення процесу української пролетарської державности, 2) радянського будівництва на місцях, 3) біжучих-проблем радянського будівництва і 4) раціоналізації органів управління.

Інститут передбачається відкрити підчас чергової третьої сесії ВУЦВК.

МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА НА МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ У ВІННІПЕГУ.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ І РОБІТНИЦІ У ВІННІПЕГУ ГОТУЮТЬСЯ ДО ТРАВНЕВОЇ КАМПАЇ ДОПОМОГИ РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКІЙ ПРЕСІ.

В неділю, 8. квітня, відбулися збори представників всіх українських робітничих організацій при Укр. Роб. Домі у Вінніпегу для обговорення травневої кампанії допомоги українській робітничо-фермерській пресі.

На зборах ухвалено декілька важних постанов, які зводяться до того, що потрібно докласти всіх старань, щоб поширити свою пресу, зміцнити її матеріально приєднуванням нових передплатників, колектуванням залеглої передплати та збиранням пресового фонду.

Ухвалено притягнути до праці на сцені Укр. Роб. Дому всі мистецькі сили, які дали-б ряд кращих вистав — концертів і представлень.

Концертів в травні відбудеться чотири: в неділю, 6. травня дадуть концерт мішані співацькі й музичні сили;

в неділю, 13. травня, дадуть концерт друга й третя група мандолинових оркестр;

в неділю, 20. травня, дасть концерт Дівоча Мандолинова Орхестра — нова програма, східні мелодії;

в неділю, 27. травня концерт мішаній співацько-музичних сил при Укр. Роб. Домі.

Спеціально звернено увагу на представлення й запропоновано театральному підкомітетові, щоб він поробив старання до відіграння "ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ" та інших гарних творів. Театральний підкомітет, зійшовшись в суботу, 14. квітня, по полудні, ухвалив до вистави такі прекрасні твори:

в суботу, 5. травня, драмспівгурток, при співучасті учня Вищого Освітнього Курсу та членкині Дівочої Мандолинової Орхестри, відіграє прекрасну гумористичну оперету "МАП-СЬКА НІЧ", за твором В. Гоголя.

В суботу, 12. травня Драмспівгурток відіграє дуже гарну одночасно й повчачою комедію відомого французького письменника, Мольєра, в перекладі Бажадука, а в перерібі М. Ірчана, "СКУПАР".

В суботу, 20. травня, Драмспівгурток відіграє стару й бідно нову, веселу й смутну драмо-оперетку М. Старицького "ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ".

Є це одні з найкращих творів, що будуть відіграні в цему сезони в Укр. Роб. Домі — одночасно й на закінчення сезону й ми певні, що їх відідають численні маси українського робітництва Вінніпегу й околиці.

Так само комітет ухвалив влаштувати велику розігравку дуже корисних річей, що відбудеться 31. травня. Розігравковий комітет повідомляє, що вже має дуже цінні річі, між якими є готовий "сут", який пошле для розігравки тов. А. Хома.

Одним словом — вінніпегські товариші й товаришки, старші й молоді, готуйтеся, шйро до праці в місяці травні, значно тяжке положення своїх часописів зараз й розуміючи, яким тяжким для них є літній час.

Проголошуючи цю програму, Травневий Комітет кличе всі заряди наших організацій по цілій Канаді піти його слідями, змобілізувати всі свої мистецькі сили на місяць та взяти все членство до активної праці в місяці травні на користь своєї преси. До праці, товариші й товаришки!

Травневий Комітет у Вінніпегу.

РІЖНІ ВІСТІ

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

У Львові розпочнеться 25. квітня політичний процес проти 15 українських гімназистів зі Снятинщини, яким акт обвинувачення закладає належність до тайної української революційної організації. Зокрема закидають їм діляння на шкоду держави ушкодженням державного телефону.

Всі обвинувачені є учениками вищих класів гімн. в Снятині і Коломиї, в віці між 16—20 літ. Між обвинуваченими є два сини письменника Василя Стефаніка. Оборонці обвинувачених внесли були спротив до Найвищого Суду у Варшаві проти переводження розправи у Львові, однак суд цей спротив відкинув, тому розправа відбудеться перед лавою судів присягаих у Львові. Обвинувачених перевезли з коломийської тюрми до львівських бригадок 1. квітня ц. р.

БІВСТВО СВИДКА В ПРОЦЕСІ БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ.

Дня 16. березня вбито в ресторани у Вільні головного свідка Гуріна, бувш. комуніст. Давніше він сидів у білостоцькій тюрмі. Війник подав, що називається Пекарський. Слідчі власті сумніваються, що до автентичности назвиска.

СЕЛЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КИЇВІ.

З ініціативи Київського Райпарткому в Київі незабаром відкривають селянський університет.

Поширений пленум Київського Райпарткому ухвалив відпустити на будування університету 8,000 карбованців.

На думку пленуму університет треба створити за типом робфаків, при чому на викла-

дачів заіпросити кращу київську професуру. В університеті має навчатися 150 слухачів-селян. Навчання відбуватиметься в неділю. Це дасть можливість селянам-найближчих сіл відвідувати його. Слухачів приймають віком від 23 до 45 років.

ТЕОЛЬОГ ПРОТИ ТЕОЛЬОПІ.

Великого шуму між теольогами наробив шведський лікар др-го Толь своєю новою книжкою, в якій доказує, що Христос не міг умерти на хресті в 24 години після розп'яття тому, що анатомічно це неможливо. Також чудо воскресення розяснює він землетрусом, який міг скинути із грубу камінь.

ПРИСУД ШПОНА В КИЇВІ.

З Києва повідомляють, що там закінчився процес Белова, який вернувся в концтраційного табору в Польщі і там займався шпонажею в користь Польщі на припорушення львівської дефензиви. Суд засудив Белова на смерть, але узглядуваючи, що Белов жалував своїх винників, приновив до нього амністію.

РОВІТКОК ПОЛПШЕНОГО ВИВЧАРСТВА НА УКРАЇНІ.

Нині на Україні, як і по всьому Союзі, розпочинається низка заходів, що мають на меті зміцнити розвиток поліпшеного вивчарства. Наркомзему України, що йому передано керівництво цією роботою на Україні, намітив довести протягом найближчих 10 років (до 1937 р.) кількість тонкорунних овець до 450,000 голів (проти 30,000 голів, що є на сьогоднішній день) та налігубошерстних до 1 мільона голів (проти 70,000 — чигайських).